

Cuiavian University in Wloclawek

Scientific and pedagogic internship

**PEDAGOGICAL AND PSYCHOLOGICAL
EDUCATION AS A COMPONENT
OF THE EDUCATION SYSTEM IN UKRAINE
AND THE EU COUNTRIES**

August 3 – September 11, 2020

**Wloclawek,
Republic of Poland
2020**

Актуальні питання впровадження дистанційної освіти в загальноосвітній санаторній школі-інтернату I-III ступенів Хортицької національної академії Леонтєєва Т. В.	130
Формування “soft skills” у майбутніх вчителів англійської мови засобами інтерактивних технологій Липчанко-Ковачик О. В.	133
Інтерактивні методи у процесі формування комунікативної компетентності іноземних студентів медичних спеціальностей на заняттях української мови: професійно-орієнтований підхід Лях Т. О.	135
Значення для педагогічної освіти пояснення появи індоевропейської мовної сім’ї на основі досягнень молодих наук Ляшенко Л. М.	139
Mental development: history of the problem Melnyk O. A.	143
Загальна превентивна культура як складник професійної компетентності вчителя-словесника Микитенко В. О.	146
Електронне портфоліо як інструмент професійної діяльності педагога вищої школи Миронова І. М.	149
Моніторингові дослідження в позашкільній освіті як інструмент підвищення професійних компетентностей педагогів Могілевська В. М.	151
Methodological aspect of introduction of interactive forms of education for future teachers’ professional competence formation in higher education institutions Nozdrova O. P.	154
Особливості гуманітарної освіти у морських навчальних закладах України (1958-1964 рр.) Овчиннікова О. М.	159
Особливості підготовки докторів філософії з соціальної роботи в закладах вищої освіти України Олексюк Н. С.	162

Help yourself as a teacher: effective models in blended learning Oleniuk O. V.	166
Актуальні проблеми сучасної шкільної професійної орієнтації учнів в Україні Охріменко З. В.	169
Вивчення латинської фразеології як засіб морального виховання студентів-філологів Павлюк О. О.	173
Ігрові технології навчання як засіб розвитку професійно-педагогічних умінь майбутніх учителів іноземної мови Пінчук Л. М.	177
Дистанційне навчання як каталізатор розвитку сучасної освіти і науки на засадах фасилітації Прокопенко А. І., Прокопенко І. А.	181
Педагогічні умови та шляхи формування професійних компетенцій майбутніх учителів іноземної мови Рогульська А. В.	184
Про деякі суперечності у сучасному процесі підготовки студентів-філологів Рубінська Б. І.	188
Формування риторичної компетенції студентів напряму підготовки «Середня освіта» Руденко Н. П.	190
Загальна характеристика форм організації позааудиторної роботи у закладах вищої освіти Рудкевич Н. І.	192
Роль пресупозиції у формуванні у майбутніх філологів англomовної лінгвосоціокультурної компетентності в читанні засобами поетичного твору Сем'ян Н. В.	196
Інформаційно-комунікаційна компетентність майбутнього викладача іноземної мови за професійним спрямуванням Скіба Н. Я., Івасів Н. С.	199

Література:

1. Гришин Ю. А. История мореплавания : Учебное пособие. Москва : Транспорт, 1972. 160 с.
2. Луков Вл. А. Реформы образования. *Знание. Понимание. Умение*. 2005. № 3. С. 217–219.
3. Ляшкевич А. І. Становлення і розвиток морської освіти на Херсонщині: навчальний посібник. Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти, 2018. 180 с.
4. Учебный план специальности «Судовождение», утверждённый Министерством высшего образования СССР, № Ф3-ИС-13. Москва, 1959. 1 с.
5. Учебный план специальности «Судовождение», утверждённый Министерством высшего и среднего специального образования СССР, № Ф3-ИС-13. Москва, 7 октября 1960. 1 с.
6. Учебный план специальности «Судовождение», утверждённый Министерством высшего и среднего специального образования СССР, № Ф-1-8-13. Москва, 6 сентября 1961. 1 с.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ З СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Олексюк Н. С.

*доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Приєднання України до Болонського простору зумовило появу дещо незвичного для українських освітян терміну «доктор філософії» – аналогу вживаного в Європейських країнах поняття «PhD». Доктор філософії – це освітній і водночас перший науковий ступінь, який здобувається аспірантом (ад'юнктом) на третьому рівні вищої освіти, вперше визначеному Законом України «Про вищу освіту» (2014 р.). Ступінь доктора філософії присуджується спеціалізованою вченою радою закладу вищої освіти або наукової установи в результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді [2]. Започаткування в Україні програм підготовки докторів

філософії з соціальної роботи пов'язане з низкою проблем, властивих для розвитку цієї галузі знань як сфери практики, освітньої підготовки та наукового пошуку [3, с. 84].

Підготовка докторів філософії здійснюється закладом вищої освіти (науковою установою) за освітньо-науковою програмою [7, с. 339]. Метою освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії з соціальної роботи є фундаментальна й спеціальна підготовка науковців вищої кваліфікації, здатних розв'язувати комплексні проблеми у сфері соціальної роботи за допомогою наукових досліджень та здійснювати науково-дослідну, управлінську і прикладну фахову діяльність [4].

Освітньо-наукова програма підготовки докторів філософії з соціальної роботи, яка діє в Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка, орієнтована на наукові дослідження у сфері соціальної роботи з новими та удосконаленими практично спрямованими теоретичними і цінними методичними результатами. Основний фокус Програми спрямовано на дослідження мети, змісту, методів, засобів, організаційних форм та засобів професійної освіти із врахуванням: рівнів організації соціальної роботи (волонтерство, фахова робота, підвищення кваліфікації); видів її об'єктів (різні категорії населення); структури (історії, теорії та практики соціальної роботи); галузевої складової (усі види соціальної роботи); характеру досліджень (фундаментальні, прикладні, порівняльні) та сучасних соціальних технологій. Поряд з цим вважаємо за необхідне зазначити і спеціальні сфери фокусування означеної Програми, а саме: історія розвитку соціальної роботи та її окремих галузей; теоретико-методологічні основи соціальної роботи; актуальні питання теорії і методики соціальної роботи; порівняльна соціальна робота; актуальні проблеми соціальної роботи; проблеми сучасного підручника для професійної освіти; теорія та методика соціальної роботи; теорія та методика вивчення дисциплін професійно-орієнтованих циклів у закладах вищої освіти; стандартизація у соціальній роботі; інноваційні процеси у соціальній роботі; післядипломна освіта фахівців; педагогічні засади професійно-творчого розвитку особистості в системі соціальної роботи; формування ціннісних орієнтацій фахівців, їх професійно-педагогічної позиції; науково-дослідна робота у соціальній роботі; інноваційні технології в соціальній роботі [6, с. 2–3]. Вважаємо, що наукові пошуки у перелічених сферах є актуальними, а їх результати можуть суттєво посилити ефективність соціальної роботи в Україні.

Програмою передбачено 60 кредитів ЄКТС для вивчення обов'язкових навчальних дисциплін. 24 кредити ЄКТС з них виділено для дисциплін загальної підготовки (Філософія науки, Організація наукової діяльності, Професійна іноземна мова, Педагогічна антропологія), що передбачають набуття аспірантом загальнонаукових

(філософських) компетенцій та універсальних навичок дослідника. 15 кредитів ЄКТС передбачено на опанування дисциплін професійної підготовки (Актуальні проблеми педагогіки вищої школи, Наукові основи соціальної роботи, Соціальне моделювання). Ще 15 кредитів ЄКТС – для вибіркових дисциплін у межах спеціалізації (Історія педагогічної думки, Методологія соціальних досліджень, Соціально-середовищна орієнтація, Професійна освіта в умовах інклюзії, Забезпечення якості соціальної роботи: досвід зарубіжних країн, Моніторинг соціальних процесів, Розробка комплексних соціальних програм, Прикладні методи в соціальній роботі, Міждисциплінарні технології і методики в соціальній роботі). І 6 кредитів ЄКТС виділено на науково-педагогічну практику для набуття здобувачами практичних компетенцій у межах спеціальності [6, с. 4]. На наш погляд, таке змістове наповнення Програми дозволить майбутнім докторам здобути усі необхідні знання не лише для науково-дослідної, а й для прикладної фахової та управлінської діяльності [5, с. 2].

Наукова складова ліцензованої Програми передбачає здійснення аспірантом власних наукових досліджень під керівництвом одного або двох наукових керівників з відповідним оформленням одержаних результатів у вигляді дисертації. Ця складова не вимірюється кредитами ЄКТС, а оформлюється окремо у вигляді індивідуального плану наукової роботи аспіранта і є складовою частиною навчального плану [1, с. 218–219]. Особливістю наукової складової освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії зі спеціальності 231 Соціальна робота є те, що окремі складові власних наукових досліджень аспіранти зможуть виконувати під час практичних занять з дисциплін професійної підготовки.

Викладачі, які забезпечують підготовку докторів філософії зі спеціальності 231 Соціальна робота, упроваджують активні методи навчання, що забезпечує особистісно орієнтований підхід і розвиток професійно-педагогічного мислення [7, с. 340]. Відрадно, що в Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка налагоджено не лише тісну співпрацю аспірантів з науковими керівниками, але й їх підтримка та консультування, у разі необхідності, з боку інших науково-педагогічних працівників і визнаних фахівців-практиків галузі професійної освіти, забезпечено доступ до спеціалізованих лабораторій та сучасного обладнання, інформаційну підтримку участі аспірантів у конкурсах на одержання наукових стипендій, премій, грантів (у тому числі у міжнародних). Аспірантам створюються усі можливості для участі у підготовці наукових проєктів, виконанні бюджетних та ініціативних науково-дослідних робіт.

Таким чином, підготовка докторів філософії зі спеціальності 231 Соціальна робота є чітко організованим і структурованим процесом.

Підтримуємо думку науковців, що «розвиток програм підготовки докторів філософії з соціальної роботи може сприяти професіоналізації та підвищенню престижу цієї соціально перспективної спеціальності лише за умов консолідації професійної спільноти, створення середовища високої дослідницької культури, дотримання норм наукової етики, розвитку компетентностей викладання усіх блоків дисциплін освітньої програми та супроводу здобувачів під час проведення дисертаційних досліджень» [3, с. 90].

Література:

1. Бойко О. М., Кабаченко Н. В. Розвиток докторської програми (PhD) із соціальної роботи і соціальної політики в
2. Бойко О. М., Кабаченко Н. В. Розвиток докторської програми (PhD) із соціальної роботи і соціальної політики в
1. Бойко О. М., Кабаченко Н. В. Розвиток докторської програми (PhD) із соціальної роботи і соціальної політики в НаУКМА . *Проблеми соціальної роботи: філософія, психологія, соціологія*. 2013. № 1 (2). С. 217–220.
2. Закон України «Про вищу освіту». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст.2004. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
3. Карагодіна О., Пожидаєва О. Запровадження програм підготовки докторів філософії з соціальної роботи: аналіз поточної ситуації. *Вісник АПСВТ*. 2017 №1. С.84–91.
4. Лютий В. П. Стандарт підготовки докторів філософії з соціальної роботи в Україні. Електронний ресурс. Режим доступу: https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/Liutyi_%2005%2003%202019.pdf.
5. Myroslav Kryshatanovych, Svitlana Kapitanets, Svitlana Filina, Nataliya Oleksiuk, Oksana Prodius (2019) Assessment of the effectiveness of strategic personnel management of the company. *Academy of Strategic Management Journal (ASMJ)*. Volume 18, Special Issue 1. 1–6.
6. Освітньо-наукова програма підготовки докторів філософії з соціальної роботи. / Гарант освітньої програми Олексюк Н. С. Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка. 2016. 10 с.
7. Султанова Л. Ю. Готовність студентів психолого-педагогічних факультетів до науково-дослідної роботи. *Теоретичні та методичні засади розвитку педагогічної освіти: педагогічна майстерність, творчість, технології: зб. наук. праць*; За ред. Н.Г. Ничкало. Харків: НТУ «ХПІ», 2007. С. 338–343.